

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Janou Volkovou ve věci

žalobce: Ing. M. D.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 1. 2024,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 19. 1. 2024, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí žalované o zvýšení starobního důchodu o částku za vychované děti (dále pro zjednodušení též jen „výchovné“) podle § 34a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů („zákon o důchodovém pojištění“). Žalobci výchovné nebylo přiznáno, proto proti rozhodnutím správních orgánů brojí žalobou.

II. Relevantní skutková zjištění

2. Dne 31. 7. 2019 požádal žalobce o starobní důchod. S ohledem na zamítnutí žádosti pro nesplnění potřebné doby pojištění žalobce dne 14. 11. 2019 požádal o změnu data přiznání starobního důchodu. Žalobci byl starobní důchod přiznán od 15. 11. 2019. Žalobce v této době již pobíral pozůstalostní důchod po zemřelé manželce I. D. (dále jen „manželka“). Manželka žalobce zemřela dne X; vdovecký důchod byl žalobci přiznán k datu X. V žádosti o pozůstalostní důchod požádal žalobce o uznání péče o děti D. a M., a to od narození do zletilosti (v případě D.) a od narození do podání této žádosti (v případě M.).
3. Součástí spisu jsou osobní listy žalobce. Osobní listy obsahují pro účely starobního důchodu přehled dob pojištění žalobce, a také přehled dob pojištění manželky žalobce pro účely pozůstalostního důchodu. Z osobního listu pro účely starobního důchodu žalobce jsou evidovány vyloučené dny takto: 9 vyloučených dnů v roce 1986, 35 v roce 1988, 30 v roce 1989, 4 v roce 1990, 5 v roce 1993, 3 v roce 1994. Celková doba pojištění žalobce do 28. 10. 2019 činí 34 roků a 95 dnů s tím, že později žádal o změnu data přiznání starobního důchodu. Jsou také patrné vyměřovací základy žalobce.
4. Z osobního listu pro účely pozůstalostního důchodu jsou u manželky žalobce evidovány vyloučené dny takto: 52 vyloučených dnů v roce 1986, 365 v roce 1987, 289 v roce 1988, 45 v roce 1989, 67 v roce 1990, 274 v roce 1991, 9 v roce 1993, 51 v roce 1994, 31 v roce 1995, 53 v roce 1997, 199 v roce 1997, 365 v roce 1998, 365 v roce 1999, 366 v roce 2000, 166 v roce 2001, 10 v roce 2003, 21 v roce 2009, 91 v roce 2011, 123 v roce 2011. Dále bylo dodatečně započteno: 2 dny v roce 1988, 90 dnů v roce 1991, 366 dnů v roce 1992 a 273 dnů v roce 1993. Z osobního listu je patrné čerpání mateřské dovolené (péče o dítě) a výše vyměřovacích základů.
5. Dne 12. 9. 2022 požádal žalobce u Okresní správy sociálního zabezpečení v Novém Jičíně o zvýšení starobního důchodu za vychované děti, Z. D., narozenou dne X (nabytí zletilosti v roce X), D. D., narozenou X (nabytí zletilosti v roce X) a M. D., narozenou dne X (nabytí zletilosti v roce X).
6. Součástí žádosti o výchovné je i čestné prohlášení žadatele o výchově dítěte (kolonka D). Žalobce takto prohlásil, že osobně a v největším rozsahu pečoval od narození do zletilosti o všechny své děti a že v uvedené době o děti pečoval v menším rozsahu též druhý rodič.
7. S ohledem na prohlášení žalobce o tom, že o děti Z., D. a M. pečoval osobně od jejich narození do zletilosti, správní orgán prvního stupně žalobce vyzval dne 27. 2. 2023 za účelem posouzení rozhodujícího podílu na výchově a zjištění skutkového stavu, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, ke sdělení: 1) v čem spočíval větší rozsah jeho osobní péče o děti oproti matce; 2) zda, jakým způsobem a v kterém období ovlivnila péče o děti negativně jeho pracovní kariéru (uvedením doby zaměstnání s kratším pracovním úvazkem, čerpáním ošetrovného o nemocné děti a apod.); 3) kdo o děti osobně a celodenně pečoval do dětí do 4 let jejich věku.
8. Na výzvu reagoval žalobce sdělením ze dne 7. 3. 2023. Uvedl, že na mateřské dovolené s dcerami byla jeho manželka. Po jejím návratu do práce neměla možnost vodit dcery do školy/školky, tudíž tuto činnost zajišťoval žalobce. Žalobce také chodil na třídní schůzky a vozil děti na zájmové kroužky. Tuto možnost měl, jelikož podnikal a mohl si čas

přizpůsobit. Když manželka nastoupila do práce po mateřské dovolené s třetí dcerou M., začalo se žalobcovo podnikání potýkat s neúspěchy, a tak se po dohodě začal o domácnost a děti starat on. K tomu začal opět pracovat, avšak měl menší výdělky než jeho manželka. V roce 2014 manželka zemřela.

9. Rozhodnutím ze dne 13. 7. 2023, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), žalovaná pro nesplnění podmínek předpokládaných čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů („zákon č. 323/2021 Sb.“) žádost žalobce o zvýšení procentní míry starobního důchodu za vychované děti zamítla. V rozhodnutí uvedla, že manželka žalobce ve svém profesní životě měla z důvodu péče o děti období, kdy výdělečnou činnost nevykonávala vůbec. S ohledem na tuto skutečnost a s přihlédnutím ke společensky obecně přijímaným ustáleným okolnostem v době, kdy měla být péče vykonávána, je zřejmé, že o děti osobně pečovala v největším rozsahu manželka žalobce. Zvýšení procentní výměry starobního důchodu za výchovu uvedených dětí žalobci tak nenáleželo.
10. Proti prvostupňovému rozhodnutí brojil žalobce námitkami ze dne 18. 8. 2023. Namítal, že když byly děti malé, starala se o ně manželka žalobce. Její výpadek příjmu však neovlivnil výši jejího důchodu, protože doba „starání se o děti“ nikdy nepřekročila 4 roky, vždy byla kratší. Manželka žalobce byla právnička a v žádosti o přiznání výchovného žalobce vysvětlil, proč převážně starosti o děti v pozdějším věku byly na žalobci. Žalobce od roku 2006 už neměl skoro žádný příjem, jeho manželka zemřela v roce 2014 a následně se žalobce staral o svou matku.
11. Dne 3. 10. 2023 žalobce námitky doplnil. Uvedl, že do roku 2001, kdy byly děti malé, nebyla jeho péče větší. Byla nastejno. Žalobce děti vodil do školky, vyzvedával ze ZUŠ. V roce 2011 byla manželka žalobce vyhozena z práce, nesla to psychicky špatně, měl tak na starosti jak dcery, tak manželku. V roce 2003 se žalobci rozpadla společnost, odešel z ní a pokoušel se nastartovat podnikání. Kvůli krizi v roce 2008 žalobce v roce 2010 podnikání definitivně ukončil. Ponechal si pouze živnostenský list.
12. Rozhodnutím ze dne 19. 1. 2024, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaná námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Uvedla, že matka dětí nevykonávala za účelem péče o děti a jejich výchovy v rozsahu mateřské a rodičovské dovolené výdělečnou činnost. I po skončení rodičovské dovolené manželka žalobce chyběla v zaměstnání výrazně častěji než žalobce, který nechyběl téměř vůbec, navíc v letech 1992 až 2004 vykonával vícečetnou ekonomickou aktivitu. Manželka teda strávila v domácnosti s dětmi v době jejich raného věku výrazně více času než žalobce, lze tedy usoudit, že její podíl na výchově byl vyšší. Ke zlomu v rodinných poměrech došlo v roce 2006, neboť manželka měla v té době stabilní zaměstnání, převzala finanční zabezpečení rodiny, zatímco žalobci lze od tohoto roku přiznat většinový podíl na výchově. V té době však D. D. dosáhla věku 15 let, M. D. věku 9 let, Z. D. byla již zletilá. Při posuzování výchovy dětí od narození až do nabytí zletilosti jako celek je proto nutné uzavřít, že se v řízení o námitkách nepodařilo prokázat, že by žalobce o děti celkově pečoval v největším rozsahu.

III. Žaloba

13. Žalobce má za to, že splnil všechny zákonem stanovené podmínky pro přiznání procentního navýšení starobního důchodu z důvodu výchovy dětí.
14. Žalobce považuje napadené rozhodnutí za nesprávné, neboť se opírá pouze o ekonomickou aktivitu žalobce a jeho manželky. Správní orgán nevzal v potaz žalobcův pokles příjmů v roce 2006 a také skutečnost, že jeho manželka v roce 2014 zemřela. Žalovaná posuzovala péči o děti pouze v raném věku dětí.
15. Žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí.

IV. Vyjádření žalované

16. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že z hlediska účelu výchovného je třeba považovat za osobu, která výchovu zajišťovala ve větším rozsahu, tu z pečujících osob, v jejíž kariéře se ve větším měřítku projevovaly složky výchovy, které mohly negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělky pečující osoby. Zdůraznila, že právě předškolní věk dítěte a první roky povinné školní docházky jsou obdobími, kdy má výchova dítěte nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru rodiče.
17. Dle žalované o uznání výchovy pro muže lze uvažovat zejména v případech, kdy péče matky skončila z jakýchkoliv důvodů ve velmi nízkém věku dítěte nebo kdy dítě bylo ve velmi nízkém věku svěřeno do výchovy otce.
18. Žalovaná odkázala na evidenci, ze které plyne, že matka dětí nevykonávala za účelem péče o děti a jejich výchovy v rozsahu mateřské a rodičovské dovolené výdělečnou činnost. I po skončení rodičovské dovolené v zaměstnání chyběla v zaměstnání výrazně častěji než žalobce. Žalobce naopak v zaměstnání nechyběl prakticky vůbec, dokonce v určitých časových obdobích vykonával vícečetnou ekonomickou aktivitu.
19. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

V. Jednání soudu

20. Ústního jednání, které se uskutečnilo dne 10. 4. 2025, se účastnil žalobce a zástupkyně žalované. Žalobce zopakoval, jakým způsobem pečoval o své dcery a sdělil, že toliko u dcery Z. D. by bylo možné dospět k závěru, že o ni manželka pečovala v největším rozsahu. Žalobce měl za to, že již od roku 2003 výrazně poklesly jeho příjmy a s ohledem na manželčino zaměstnání a následnou rekvalifikaci pečoval o mladší dcery převážně on. Zástupkyně žalované měla za to, že správní orgány posoudily všechny rozhodné skutečnosti a věci se řádně zabývaly. Vycházely z původního účelu, proč bylo výchovné zavedeno. Poté krajský soud dal účastníkům prostor ke konečným návrhům a následně postupoval podle § 49 odst. 12 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

VI. Posouzení věci krajským soudem

21. Krajský soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů.
22. Žaloba je důvodná.

23. Podle čl. II zákona č. 323/2021 Sb. platí:
24. Starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, jsou-li splněny podmínky stanovené v bodech 3 až 5; toto zvýšení náleží k procentní výměře starobního důchodu.
25. Podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle bodu 1 posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud se dále nestanoví jinak; tyto podmínky platí i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely zvýšení podle bodu 1 současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy.
26. Podle čl. II bodu 4 zákona č. 323/2021 Sb. věty první platí, že pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod o tzv. výchovné bez žádosti; za vychované dítě se pro účely přiznání výchovného považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku. Podle čl. II bodu 5 zákona č. 323/2021 Sb. pak platí, že pokud se nepostupuje podle bodu 4 (přiznání výchovného bez žádosti), zvýší se starobní důchod o výchovné na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V případě starobních důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 lze žádost podat nejpozději do 31. 12. 2024.
27. Žalobci byl starobní důchod přiznán v období do 31. 12. 2022. Naplnění podmínky výchovy dítěte se proto posuzovalo podle podmínek obsažených v § 32 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve spojení s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., která provádí zákon o důchodovém pojištění (prováděcí vyhláška). Ženy naplnily podmínku výchovy dítěte pro nárok na starobní důchod, jestliže osobně pečovaly nebo pečovaly o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, pak splnila podmínku výchovy dítěte, jestliže osobně pečovala nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat (§ 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění). Podle § 4 odst. 2 prováděcí vyhlášky se pak podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod považovala za splněnou, pečovala-li žena o nezletilé dítě (a) od jeho narození do jeho úmrtí, pokud dítě zemřelo po dosažení šesti měsíců věku, nebo (b) alespoň poslední tři roky před dosažením věku potřebného podle zákona pro vznik nároku na starobní důchod.
28. Pro přiznání výchovného je tedy třeba naplnit několik podmínek:
- A1) osobní péče o dítě ve věku do dosažení jeho zletilosti alespoň po dobu deseti roků, nebo
- A2) v případě ujmoutí se výchovy dítěte až po dosažení osmého roku jeho věku osobní péče o dítě alespoň po dobu pěti roků při kontinuální péči až do dosažení jeho zletilosti, nebo
- A3) v případě úmrtí dítěte staršího šesti měsíců osobní péče od jeho narození do jeho úmrtí; nebo
- A4) osobní péče o nezletilé dítě alespoň poslední tři roky před dosažením věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod, a

B) osobní péče v největším rozsahu, pokud dítě (od narození po dosažení zletilosti) vychovávalo více osob.

29. Otázkou výchovného se podrobně zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 12. 3. 2025, č. j. 10 Ads 271/2024-35. Vysvětlil, že péče v největším rozsahu se posuzuje od narození po nabytí zletilosti vychovávaného dítěte. Je proto nezbytné zohlednit výchovu a péči po celou dobu nezletilosti dítěte. V současnosti je stále spíše pravidlem než výjimkou, že ve většině případů bude o dítě v nízkém věku (do 3 let) skutečně pečovat především jeho matka a bude tak (v tomto období) pečovat o dítě ve větším rozsahu než otec (byť soud nevylučuje, že tomu může být i naopak). Následně může být péče rodičů i rovnoměrná (rodiče se např. střídají v doprovázení do školy, kroužků aj.). V takovém případě by proto výchovné zcela logicky a v souladu se smyslem zákonné úpravy náleželo matce, která bude mít „náskok“ ve formě mateřské (rodičovské) dovolené. V životě však mohou nastat i takové situace (rozvod či úmrtí matky), v jejichž důsledku přejde péče o dítě v pozdějším věku výhradně na druhého rodiče. Pokud se tak stane a otec převezme péči o dítě např. v jeho 10 letech a zbylých 8 let bude o dítě výhradně pečovat, je zřejmé, že o dítě bude pečovat v největším rozsahu ve smyslu shora citované zákonné úpravy. Výchovné by tak mělo náležet otci, a to i v případě, že se tato péče nijak viditelně a kvantifikovatelně nepromítla do jeho pracovních či studijních možností. Opačný výklad by totiž vedl k závěru, že nárok na výchovné má ve skutečnosti pouze ten, kdo s dítětem zůstal na mateřské/rodičovské dovolené, a péče o dítě ve starším věku by byla de facto irelevantní. To však nebylo záměrem zákonodárce, který naopak vyžaduje posuzování péče od narození až po dosažení zletilosti.
30. Nelze proto vyloučit, že péči v největším rozsahu bude vykonávat i osoba, u které se péče v pracovní či studijní oblasti života nijak viditelně neprojeví. Uvedené se může týkat některých podnikatelů, osob samostatně výdělečně činných, prarodičů a také zaměstnanců pracujících například převážně v rámci tzv. home office. Rovněž u osob vykonávajících závislou práci totiž nelze apriori vyloučit domluvu se zaměstnavatelem či volnější pracovní režim, který ve svém důsledku nepovede k omezení výdělku, byť tyto osoby budou současně intenzivně pečovat o dítě. Krom toho není vyloučeno, že pečující osoby dosáhnou vyššího peněžního zisku bez ohledu na to, že právě pečují o dítě. Nepřiznání výchovného v těchto případech by bylo nespravedlivé, a především v rozporu se zákonem. Existence vyloučených dob pojištění, pokles příjmů či jiné zásahy do pracovní oblasti oproti obdobím, kdy péče poskytována nebyla, proto může představovat významnou indicii při zjišťování skutkového stavu. Jejich absenci však nelze považovat za rozhodnou překážku pro vznik nároku na výchovné podle čl. II zákona č. 323/2021 Sb.
31. Nejvyšší správní soud uzavřel, že „podmínku péče o dítě osobně v největším rozsahu (čl. II zákona č. 323/2021 Sb.) může splnit i osoba, u které se tato péče v pracovní či studijní oblasti života nijak viditelně neprojeví například na omezení výdělku nebo kariérního růstu. Toto omezení může být v konkrétním případě vykládáno jako indicie svědčící o tom, který z rodičů o nezletilé dítě osobně pečoval v největším rozsahu, nikoliv však jako jedna ze zákonných podmínek pro přiznání tzv. výchovného“.
32. V nyní posuzované věci žalobce po celou dobu správního a soudního řízení tvrdil, že minimálně o dvě mladší dcery pečoval v největším rozsahu. Krajský soud ze správního spisu zjistil, že žalobce v podání ze dne 27. 2. 2023 tvrdil, že po návratu manželky z rodičovské dovolené s třetí dcerou M. jeho podnikání nebylo již tak úspěšné, tak se s manželkou dohodl, že převezme péči o domácnost a manželka se bude věnovat kariéře a vydělávat peníze.

Žalobcova manželka ukončila dle tvrzení žalobce rodičovskou dovolenou ve čtyřech letech dcery M., tedy v roce 2001. Obdobím do 2004 se však správní orgány dostatečně nezabývaly. Z podkladové dokumentace vyplývá, že manželka žalobce vykonávala od 1. 1. 2000 samostatnou výdělečnou činnost, proto nejsou k dispozici údaje o tom, zda v práci chyběla či nikoli, od 2. 1. 2003 byla zaměstnankyní Města Frenštát pod Radhoštěm, přičemž dle žalované téměř v práci nechyběla. Ve shodném období pracoval i žalobce, a jak tvrdí žalovaná, vykonával vícečetnou ekonomickou činnost. Z výše uvedeného vyplývá, že v období od roku 2001 pracovali oba rodiče a neexistují žádné indicie o tom, kdo z rodičů pečoval o děti v největším rozsahu. Za situace, kdy žalobce tvrdil, že v tomto období pečoval o dcery více než manželka, měl správní orgán postavit najisto, zda o děti pečovali rodiče rovným dílem nebo proč dospěl k závěru, že péče manželky v tomto období převládla. Nejvyšší správní soud totiž v rozsudku ze dne 12. 3. 2025 aproboval závěry Krajského soudu v Brně ze dne 24. 7. 2024, č. j. 41 Ad 4/2024-34, podle kterého ve věcech nároku na tzv. výchovné neplatí obdobně principy uvedené v § 14 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Tutéž dobu péče o dítě tedy lze započítat současně více osobám. Doby osobní péče více osob proto mohou běžet paralelně vedle sebe, a vést tím ke splnění podmínky výchovy dítěte. Žalovaná v napadeném rozhodnutí uvedla, že od roku 2006 lze žalobci přiznat většinový podíl na výchově. Období po rodičovské dovolené dcery M. je třeba řádně posoudit, protože toto období může být pro zodpovězení otázky, kdo z rodičů o mladší dcery v největším rozsahu, zcela zásadní. Vzhledem k tomu, že dle rozsudku Nejvyššího správního soudu nelze vždy bez dalšího zvýhodňovat péči o malé děti, bylo by třeba posoudit i tuto otázku.

33. V nyní posuzované věci žalovaná pochybila také tím, že nárok na výchovné u všech tří dcer hodnotila jako celek, jak uvádí v napadeném rozhodnutí. Logikou žalované by nebylo možné reagovat na rozličné situace v rodině, např. velký rozestup v době narození dětí (jak je tomu mimo jiné v posuzované věci), úmrtí matky po narození třetího dítěte po porodu apod. V případě žalobcovy rodiny žila nejstarší dcera žalobce Z. ve zcela odlišném výchovném prostředí než nejmladší dcera žalobce M. Dcera Z. vyrostla za situace, kdy její matka byla na rodičovské dovolené nejen s ní, ale i s jejími sestrami. V době ukončení rodičovské dovolené s třetí dcerou bylo dceři Z. již 15 let. Naopak situace u nejmladší z dcer bude zcela odlišná. Je třeba připomenout, že nárok na výchovné náleží za každé vychované dítě v případě, že byly splněny zákonné podmínky. Proto není vyloučeno, že žalobce bude splňovat podmínky pouze u některých z jeho dětí. Posuzování podmínek pro přiznání výchovného nelze posuzovat paušálně u všech tří dcer dohromady, ale závěry správního orgánu musí být platné a použitelné i jednotlivě u všech dětí. Argumentace správního orgánu tím, že manželka žalobce byla na rodičovské dovolené od roku 1986, tak při posuzování péče o mladší dcery neobstojí.
34. Z uvedeného tak vyplývá, že správní orgány se musí podrobně zabývat tím, který z rodičů pečoval o děti v největším rozsahu, přičemž tato skutečnost se může u jednotlivých dětí měnit, jelikož podle čl. II bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. se starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. 1. 2023, zvýší o 500 Kč měsíčně **za každé dítě**, které pojištěnec vychoval od splátky důchodu splatné v lednu 2023 **při splnění** dále uvedených **podmínek**.
35. V této souvislosti lze opětovně odkázat na shora uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, který uvedl, že řízení o žádosti o výchovné není klasickým řízením o žádosti, ve kterém povinnosti tvrdit a prokazovat nese primárně žadatel. Podle § 12 písm. b) zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, orgány sociálního zabezpečení mohou

vyzvat příjemce dávky sociálního zabezpečení, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši a výplatu. V souladu s § 12 písm. písm. e) téhož zákona pak může správní orgán vyzvat i jinou osobu k osvědčení rozhodných skutečností. Řízení před žalovanou sice neovládá čistá vyšetřovací zásada, nicméně i v něm podle § 3 správního řádu platí, že správní orgán musí postupovat tak, aby zjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Podle § 2 odst. 4 správního řádu pak musí zvolit řešení odpovídající mj. okolnostem daného případu a dbát na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly (viz ve věcech výchovného rozsudky Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec, ze dne 8. 4. 2024, č. j. 58 Ad 10/2023-43, bod 24, a Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 6. 2024, č. j. 54 Ad 1/2024-29, bod 23).

36. Správní orgán má tedy povinnost i z vlastní iniciativy a vlastními prostředky objasňovat sporné, pochybné nebo zpochybněné skutečnosti. Účastníci správního řízení musí označit důkazní prostředky k prokázání svých tvrzení (§ 52 správního řádu). Avšak z důvodu uplatnění zásady materiální pravdy tyto návrhy účastníků řízení správní orgán nezavazují a v zásadě ho nezbavují odpovědnosti za dostatečné zjištění skutkového stavu (viz výše citovaný rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec, č. j. 58 Ad 10/2023-43, bod 25, a citovaný rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích, č. j. 54 Ad 1/2024-29, bod 23).
37. Krajský soud s ohledem na závěry v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2025 má za to, že bylo třeba v posuzované věci zjistit, kdo z rodičů a v jakém období pečoval o nezletilé děti v největším rozsahu, přičemž období, ve kterých pečovali o děti rodiče shodným dílem, lze zohlednit u obou rodičů. Je třeba zjistit faktický stav, přičemž omezení výdělků může být pouhou indicií, kterou může správní orgán zohlednit. Teprve poté mohou správní orgány dospět u jednotlivých dcer k závěru, kdo z rodičů o ně do doby jejich zletilosti převážně pečoval a má nárok na výchovné.

VII. Závěr a náklady řízení

38. Soud z výše uvedených důvodů zrušil rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 soudního řádu správního). Žalovanou v dalším řízení váže závazný právní názor soudu (§ 78 odst. 5 soudního řádu správního).
39. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 soudního řádu správního. Úspěšnému žalobci vzniklo právo na náhradu nákladů řízení, žádné však nepožadoval. Neúspěšná žalovaná právo na náhradu nákladů řízení nemá.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 10. dubna 2024

Mgr. Jana Volková

Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

samosoudkyně

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Janou Volkovou ve věci

žalobce: **Ing. M. D.**
proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 1. 2024,

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 4. 2024, č. j. 20 Ad 14/2024-33 se v části výroku označené jako I. **opravuje** tak, že „Rozhodnutí žalované ze dne 19. 1. 2024, č. j. X, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.“.
- II. Datum vydání rozhodnutí se opravuje z „10. 4. 2024“ na „10. 4. 2025.“

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 4. 2024 (sic!), č. j. 20 Ad 14/2024-33, bylo rozhodnuto ve věci žádosti žalobce o zvýšení procentní výměry dříve přiznaného starobního důchodu za vychované děti.
2. Chybou v psaní bylo ve výroku I. specifikovaného rozsudku uvedeno chybné označení napadeného rozhodnutí takto: „Rozhodnutí žalované ze dne 19. 1. 2024, č. j. X 1. 2. 2024“, namísto správného označení: „Rozhodnutí žalované ze dne 19. 1. 2024, č. j. X“. Dále bylo v rozhodnutí uvedené nesprávné datum vydání rozhodnutí, a to 10. 4. 2024 namísto správného 10. 4. 2025.
3. Podle § 54 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „s. ř. s.“), předseda senátu opraví v rozsudku i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku, vydá o tom opravné usnesení a může odložit vykonatelnost rozsudku do doby, dokud opravné usnesení nenabude právní moci.
4. V posuzovaném případě je z okolností souzené věci zjevné, že v písemném vyhotovení rozsudku došlo k chybě v psaní, co označení napadeného rozhodnutí a uvedení data vydání rozhodnutí. Z uvedených důvodů proto krajský soud tímto usnesením předmětné rozhodnutí opravil, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 3. června 2025

Mgr. Jana Volková
samosoudkyně